Stadhuis Venlo

gebouw en gebruik

datum: 16 november 2026

Objectgegevens

Stadhuis Venlo
Markt 2
5911 HD Venlo

Kadastraal:	2060/76
Status:	rijksmonument
Monumentnummer:	37165

Aanleiding
Het stadhuis van Venlo is een beeldbepalend monument met een centrale functie binnen het bestuurlijke en publieke leven van de stad. Ondanks zijn historische waarde en karakteristieke uitstraling is het gebouw in de loop der jaren op diverse punten functioneel en technisch achterhaald geraakt. Gebruikers en bezoekers ervaren knelpunten op het gebied van toegankelijkheid, veiligheid, comfort en representativiteit. Er is een toenemende behoefte aan een bestuursomgeving die voldoet aan hedendaagse eisen op het gebied van veiligheid, techniek en inclusiviteit.

Met de verwachte groei van de stad en een toenemend aantal raadsleden en bestuurders komt ook de huidige capaciteit van de raadzaal en vergaderaccommodatie onder druk te staan. Tegelijkertijd zijn er diverse signalen van gebruikers over het gebrek aan representativiteit en multifunctionaliteit van het bestaande gebouw. Daarnaast vereist het behoud en de herwaardering van de monumentale waarde een zorgvuldige afweging tussen behoud en vernieuwing.

Het Venlose stadhuis, gebouwd tussen 1597 en 1609 naar ontwerp van Willem van Bommel, is een rijk gelaagd monument waarin zes eeuwen stedelijke geschiedenis zichtbaar zijn. In de loop der tijd zijn diverse aanpassingen gedaan, variërend van barokke verfraaiingen tot moderniseringen in de twintigste eeuw. De huidige inrichting voldoet echter niet meer aan de eisen van deze tijd. De raadzaal is te klein, de toegankelijkheid is beperkt en de installaties zijn verouderd. De bestaande verkeersstructuur is onoverzichtelijk en vluchtmogelijkheden zijn beperkt.

Toekomst
Een haalbaarheidsonderzoek heeft uitgewezen dat het stadhuis toekomstbestendig kan worden gemaakt, met respect voor zijn monumentale karakter. Deze complexe opgave vraagt om een integrale benadering.

Gebouw en huidige situatie

Gebouwbeschrijving

Historische context

Het stadhuis van Venlo is naast een markant gebouw in de binnenstad ook een tastbare afspiegeling van meer dan zes eeuwen stedelijke, bestuurlijke en architectonische geschiedenis. De plek waar het huidige stadhuis zich bevindt, heeft sinds de late middeleeuwen een centrale functie vervuld in het openbare leven van Venlo. De ontwikkeling van deze locatie en het gebouw is nauw verbonden met de economische en politieke ambities van de stad.

Middeleeuwse oorsprong (voor 1597)

De oorsprong van het Venlose stadhuis gaat terug tot 1374. In dat jaar werd het particuliere huis van ridder Gerard van Bocholt, gelegen aan de Lomstraat, door het stadsbestuur aangekocht en in gebruik genomen als raadhuis. De keuze voor deze locatie was strategisch: het pand bevond zich nabij 't Cruys, het kruispunt van de Lomstraat–Vleesstraat (een belangrijke noord-zuidas) met de oude handelsroute van Keulen naar de Waag via de Gasthuisstraat–Steenstraat. Rondom deze kruising ontwikkelde zich in de veertiende eeuw het economisch hart van de stad. Door de eeuwen heen breidde het stadsbestuur het raadhuiscomplex uit door aankoop van aangrenzende panden, waarmee ook de marktactiviteiten geleidelijk naar deze locatie werden verplaatst. Een belangrijke uitbreiding vond plaats tussen 1564 en 1566, toen naar ontwerp van Mathis Brouwer een nieuwe raadzaal op een open galerij van zeven bogen in Namense steen werd gerealiseerd. Een deel van de huidige vestibule met renaissancebogen dateert nog uit deze bouwfase.

Nieuwbouw in renaissancestijl (1597–1609)

In 1597 besloot het stadsbestuur tot de realisatie van een volledig nieuw raadhuis. Architect Willem van Bommel uit Emmerich werd aangesteld voor het ontwerp. Op dat moment werd het middeleeuwse complex grotendeels gesloopt. Slechts enkele elementen, waaronder de genoemde galerij uit 1565, werden geïntegreerd in het nieuwe gebouw. Het stadhuis kreeg een vierkant grondplan met een laatgotische ruimtelijke structuur, voorzien van renaissance-details.
Het nieuwe ontwerp voorzag in een multifunctioneel gebouw met de meelwaag op de begane grond, waar handel plaatsvond, en representatieve bestuursruimten op de verdiepingen. Het gebouw kende oorspronkelijk drie dakvolumes die later, tussen 1598 en 1603, werden samengevoegd tot één groot dakschild aan de zijde van de Grote Markt – vermoedelijk om het aanzicht te verbeteren. De torens op de hoeken gaven het gebouw stedelijk prestige.

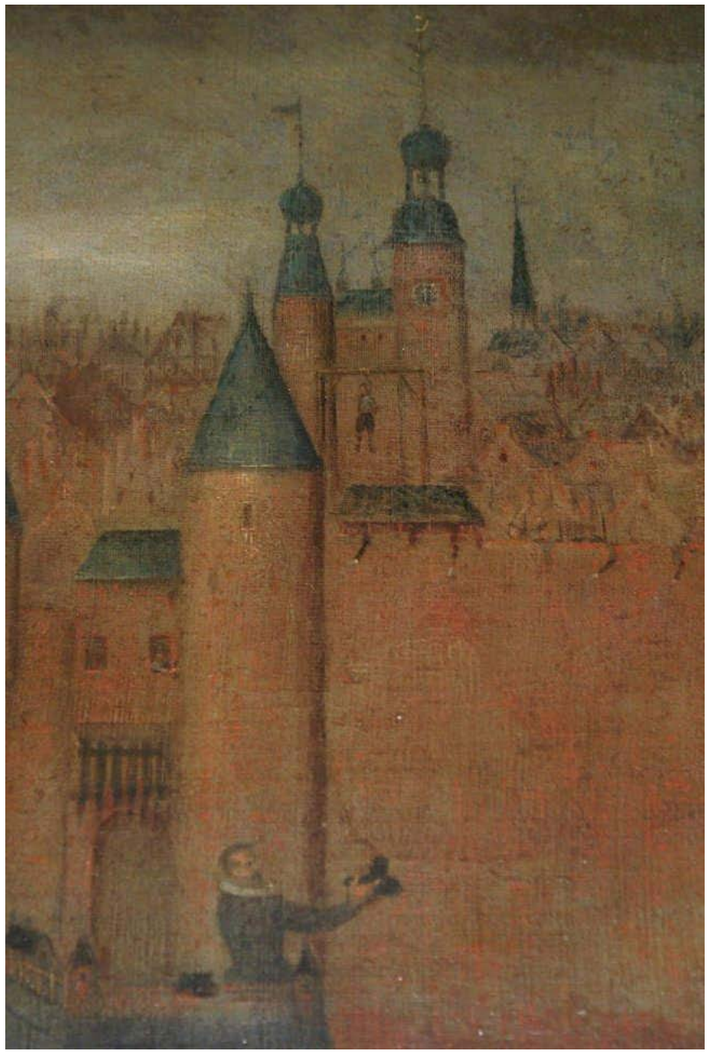
archief gem. Venlo

Detail van de plattegrond van Venlo door Jacob van Deventer, omstreeks 1565.

De grote toren diende uiteindelijk als klokkentoren. In de bouwperiode vonden significante planwijzigingen plaats, waaronder de toevoeging van een tweede traptoren aan de voorgevel en de aanleg van een monumentaal bordes in 1609. Hiermee werd het front aan de Grote Markt gepositioneerd als voorgevel, ondanks eerdere oriëntatie op de Lomstraat.

foto R.H.M. Denessen, gem. Venlo

Uitsnede uit het schilderij 'De doortocht door de Rode Zee / Het beleg van Venlo in 1511' van Frans Everts.

Aanpassingen in latere eeuwen (1609–heden)
Na de voltooiing in 1609 bleef de hoofdstructuur van het stadhuis in grote lijnen intact. Toch vonden talrijke aanpassingen plaats die het uiterlijk en de functie van het gebouw beïnvloedden. In de 18e eeuw werden ingrepen gedaan in de geest van de barokke mode: het goudleerbehang in de raadzaal, de vernieuwing van de ramen tot schuifvensters, en de bouw van het balkon boven het bordes in 1736 zijn hier voorbeelden van.

Aan het einde van de 19e eeuw verkeerde het gebouw in slechte staat. Onder leiding van stadsarchitect Johannes Kayser en onder invloed van de befaamde Pierre Cuypers werd tussen 1881 en 1887 een restauratie uitgevoerd. Hierbij werd getracht het gebouw zijn “oorspronkelijke glorie” terug te geven, maar dit gebeurde volgens de destijds gangbare – nu als historiserend beschouwde – restauratiepraktijken. Daardoor ging veel origineel materiaal verloren of werd vervangen door reconstructies.

Een nieuwe ingrijpende fase vond plaats in de jaren vijftig, onder architect Jules Kayser, zoon van Johannes. De aanpassingen in deze periode waren hoofdzakelijk functioneel van aard. De vloeren werden vervangen door betonnen constructies. De kapconstructie werd gedeeltelijk ingekort en de interne verkeersstructuur werd grondig gewijzigd. Hoewel deze modernisering ten koste ging van monumentale onderdelen, werden ook architectonisch interessante elementen toegevoegd, zoals een monumentale trap met keramische wandbekleding en smeedijzeren hekwerk in de stijl van de wederopbouwarchitectuur.

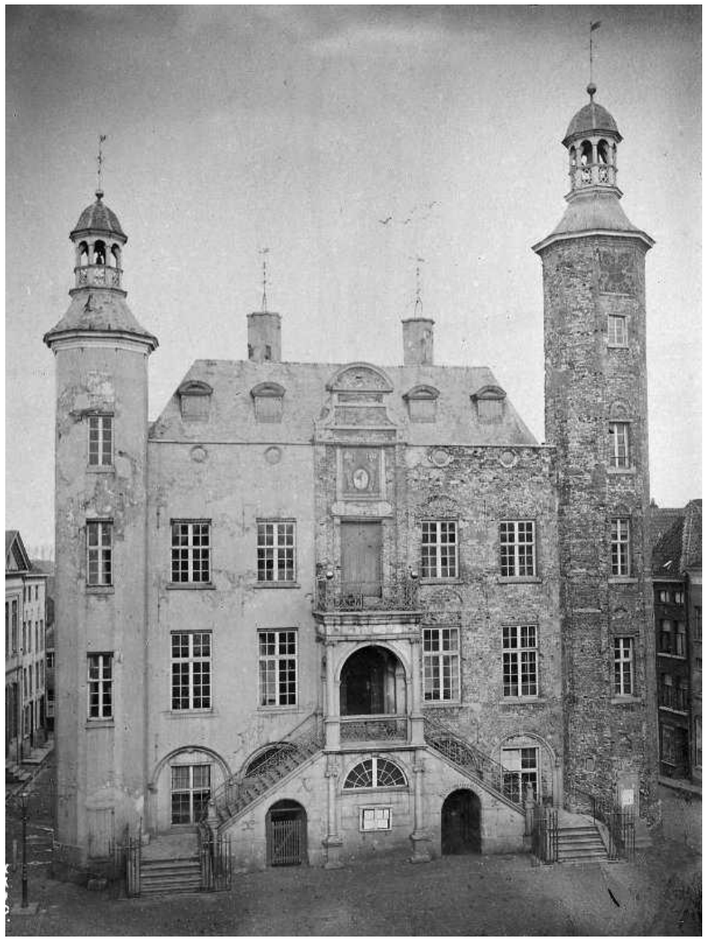
Continuïteit en betekenis
Ondanks alle aanpassingen blijft het stadhuis van Venlo een uniek monument dat de ontwikkeling van de stad door de eeuwen heen weerspiegelt. Het gebouw verenigt laatmiddeleeuwse fundamenten, renaissancistische grandeur, barokke elegantie, negentiende-eeuwse restauratie-idealen en twintigste-eeuwse functionaliteit. Deze gelaagdheid maakt het stadhuis tot een zeldzaam compleet cultuurhistorisch ensemble binnen de Nederlandse monumentenzorg.

repro Rijksprentenkabinet Amsterdam

Pentekening van het ‘Raedthuys te Venlo’,
door Jan de Beyer, 1741

Gemeentearchief

Een foto, gemaakt in 1878, voorafgaand aan de ingrijpende restauratie van het stadhuis door stadsbouwmeester Johannes Kayser

Huidige indeling en functies per bouwlaag

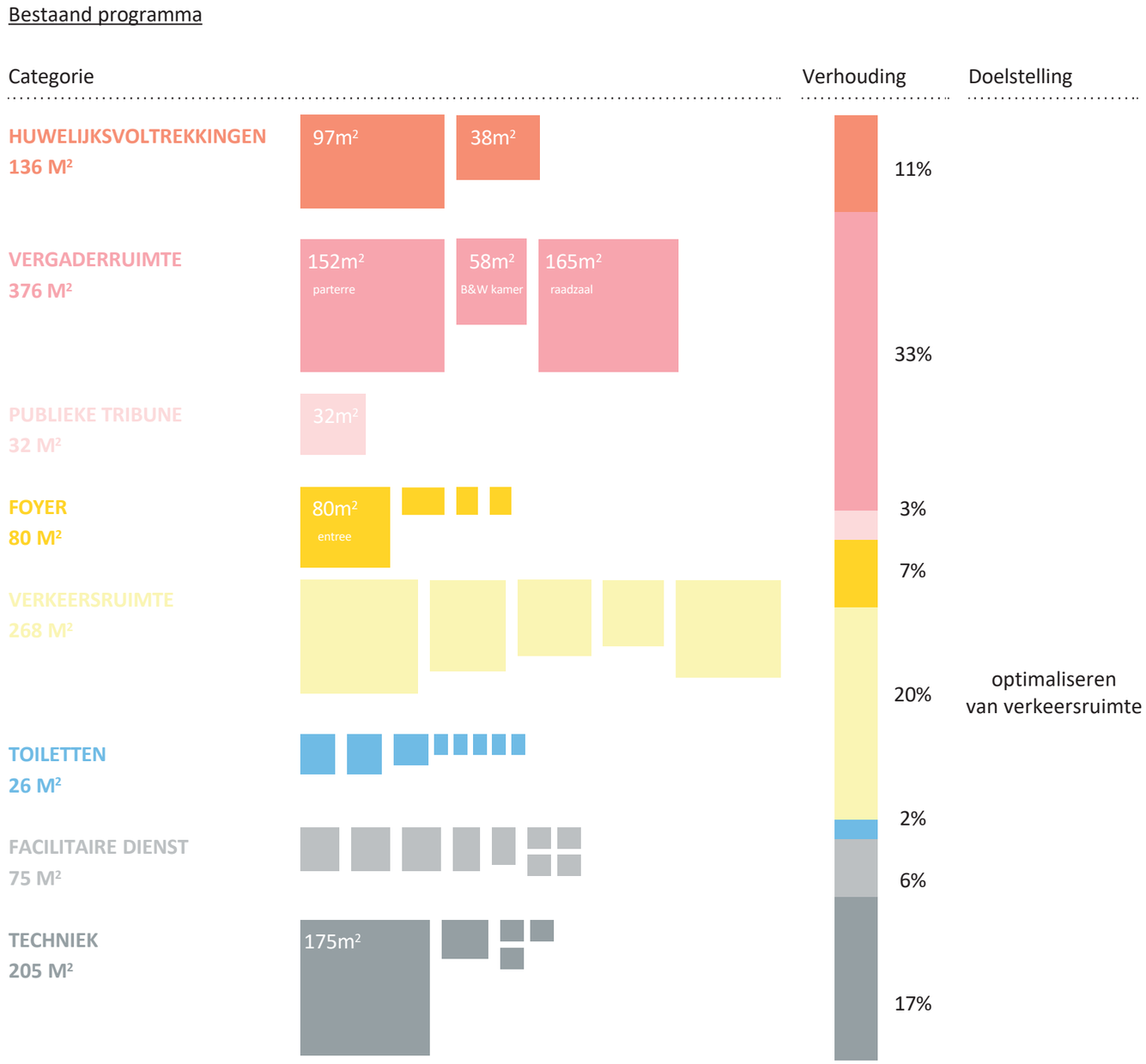
Souterrain
Het souterrain bevat toiletten en opslagruimtes voor de facilitaire dienst. De voormalige expositieruimte, tevens doorgang naar de toiletten, dient nu ook als opslag.

Parterre
De foyer fungeert als representatieve ontvangstruimte en heeft een goede verbinding met de rest van de parterre. De facilitaire functies zijn verspreid over het niveau en er is relatief veel verkeersruimte richting het veiligheidstrappenhuis en de lift. Het veiligheidstrappenhuis en de lift ontsluiten alle verdiepingen van het gebouw.

Bel-etage
De B&W-kamer is een representatieve vergaderruimte. In de burgerhal en de hertogkamer vinden huwelijksvoltrekkingen plaats. De kamer van de burgemeester is momenteel niet in gebruik. De facilitaire dienst gebruikt de torenkamers voor opslag.

Verdieping
Op deze verdieping is de raadzaal gesitueerd, met een beperkte publieke tribune. Aanvullende voorzieningen zijn beperkt tot één toilet en een pantry. De torenkamers op deze etage dienen als technische ruimtes voor onder meer de AV-installaties en het uurwerkmechanisme. Ze geven ook toegang tot de toren.

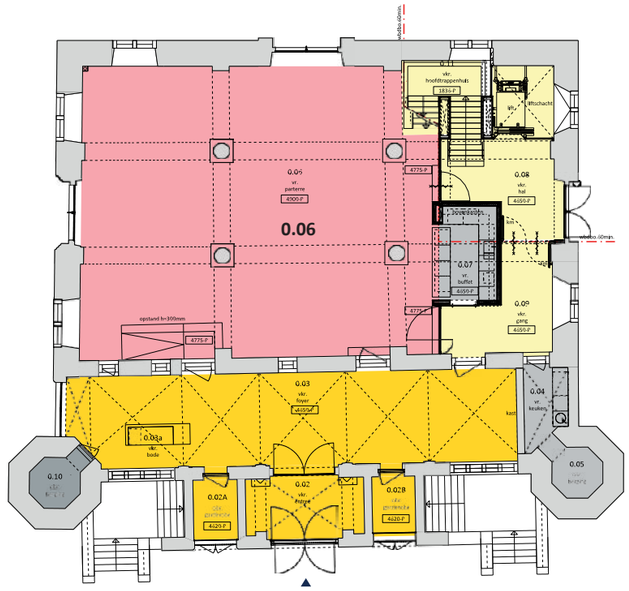
Zolder
Op zolder bevinden zich de technische installaties, waaronder de luchtbehandelingskasten. Hier bevindt zich ook de cv-ruimte.

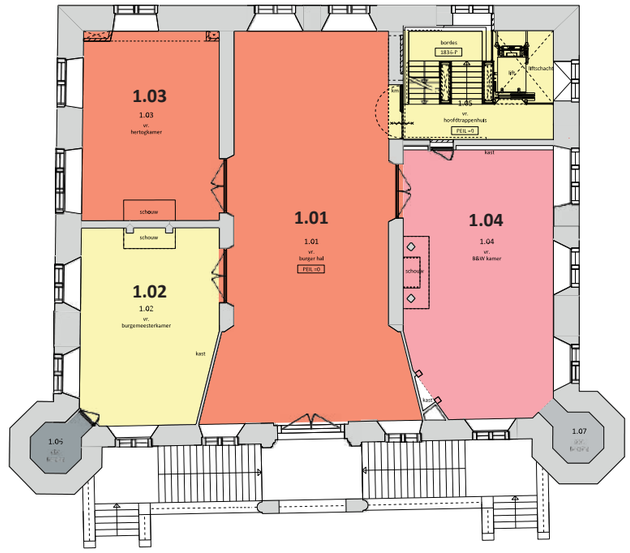
Overzicht van het huidige ruimtegebruik binnen het stadhuis van Venlo, met een dominante functie voor vergaderen en overleg.

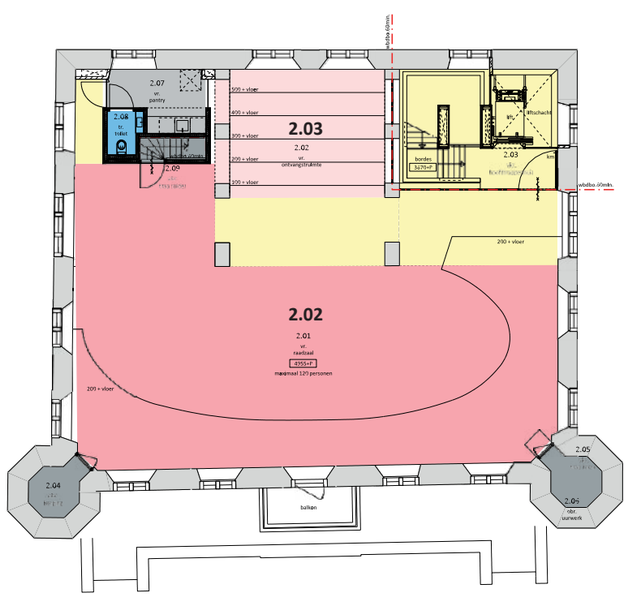
Souterrain bestaande toestand

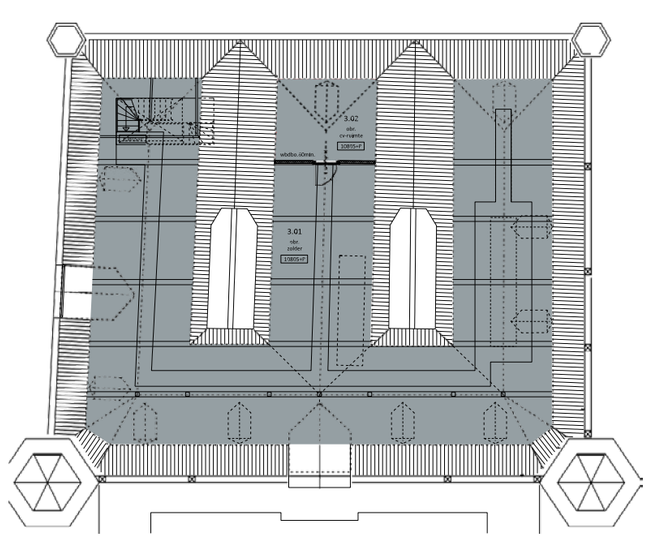
Parterre bestaande toestand

Bel-etage bestaande toestand

Verdieping bestaande toestand

Zolder bestaande toestand

0.06 Parterre

1.01 Burgerzaal

1.02 Burgermeesterkamer

1.03 Hertogkamer

1.04 B&W Kamer

2.02 Raadzaal excl. publieke tribune

2.03 Publieke tribune

programma

- huwelijksvoltrekkingen
- vergaderen
- publieke tribune
- foyer
- verkeersruimte
- toiletten
- facilitaire dienst
- techniek

1,0 m 2,0 m 3,0 m

Souterrain

Opslagruimte van de facilitaire dienst in het souterrain.

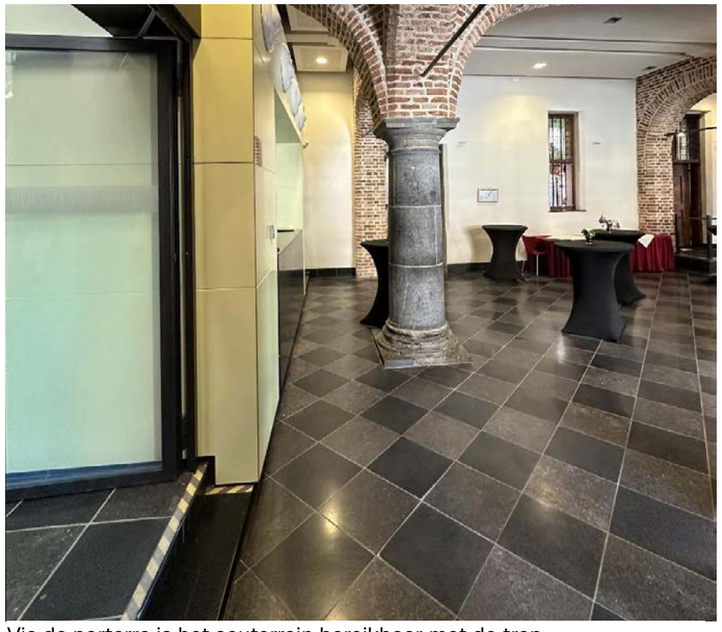

De hoofdtrap en lift zijn zodanig geplaatst dat ze niet direct in het zicht liggen.

De gedateerde informatieborden en de felrode wand naar de toiletten domineren de ruimte.

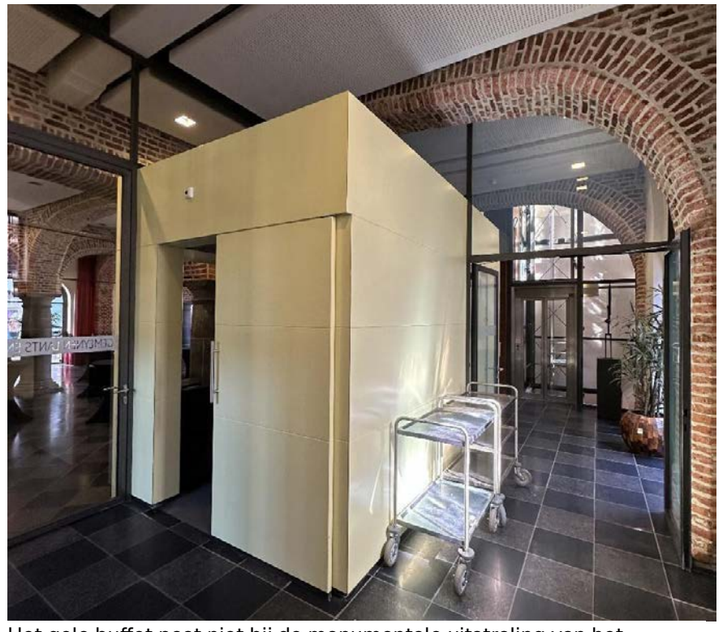
Parterre

Via de parterre is het souterrain bereikbaar met de trap.

Vanuit de ontvangstbalie is er geen goed zicht op de hoofdentree. De vestibule wordt ook gebruikt voor opslag

Het gele buffet past niet bij de monumentale uitstraling van het stadhuis.

Bel-etage

De burgerzaal

Burgermeesterkamer

B&W kamer

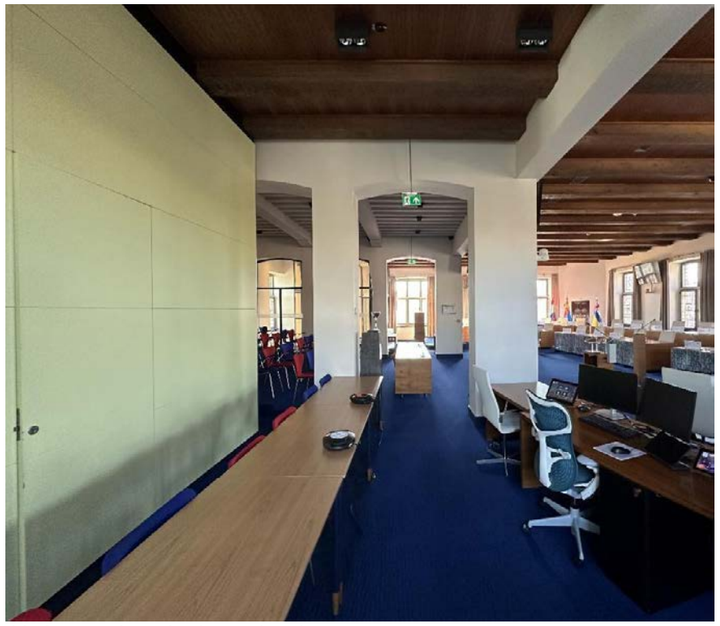
Verdieping

De raadzaal

Ontsluiting van de raadzaal

Verloren ruimte in de raadzaal

Zolder(s)

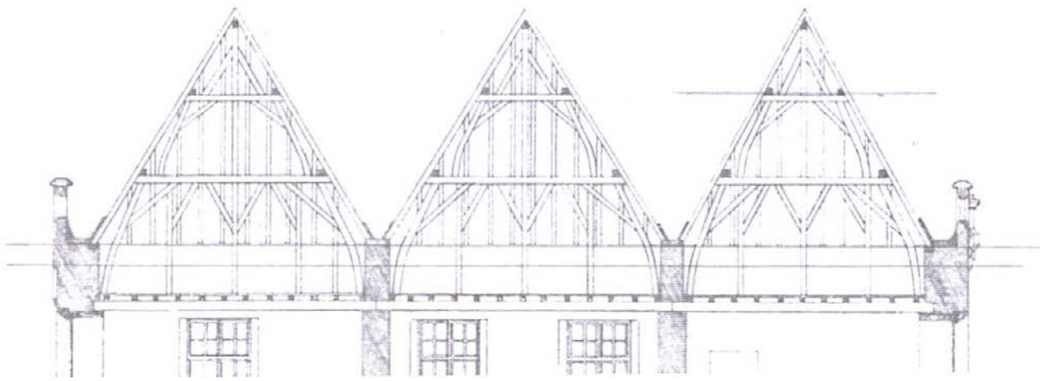
Zolder met loopbrug

Zolder

Kapconstructie

Historische doorsnede

Waardestelling
Het stadhuis van Venlo is als rijksmonument aangemerkt en bezit hoge cultuurhistorische waarde, zowel in zijn exterieur als interieur. Bij de interne waardestelling zijn onderdelen geclassificeerd in drie categorieën, waarvan de kernwaarden als volgt zijn vastgesteld:

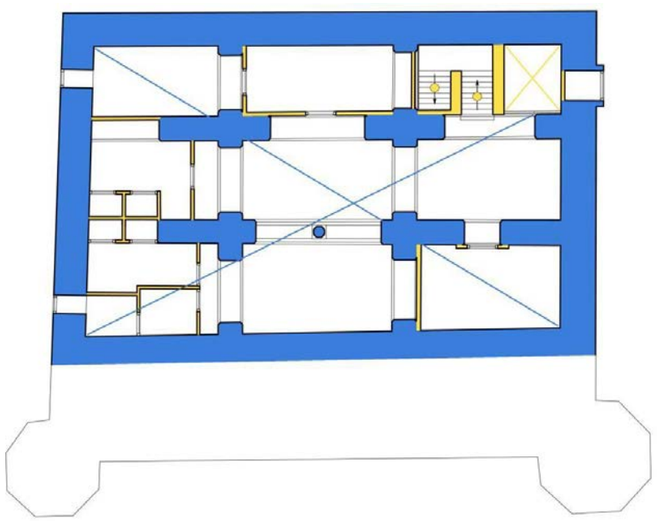
Stedenbouwkundig: De plaatsing van het stadhuis als vrijstaand gebouw tussen de Grote Markt en Groenmarkt is een zeldzaam voorbeeld van een 16e-eeuws stedenbouwkundig totaalconcept en heeft een hoge monumentale waarde.

Exterieur: Alle gevels, inclusief de torens, worden van hoge monumentale waarde beschouwd. De gevels zijn representatief ontworpen en nog grotendeels in oorspronkelijke staat, ondanks restauraties.

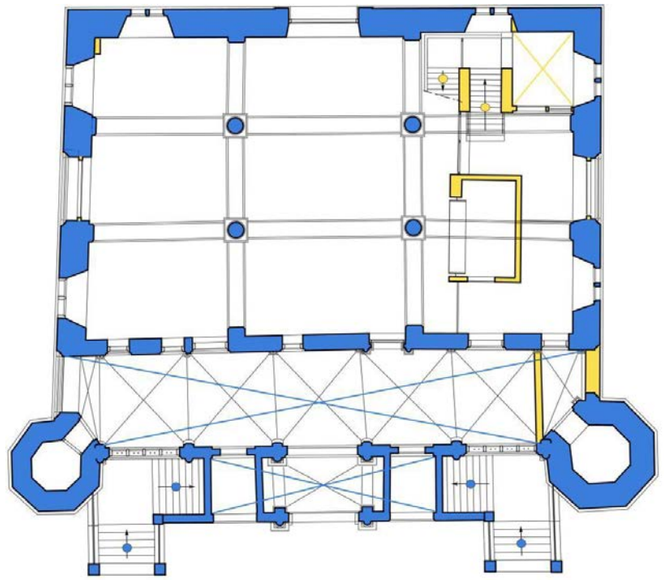
Constructie: De kelderstructuur uit 1597-1598 met pijlers, gordelbogen en gewelven is origineel en bezit hoge waarde. Ook op de hogere verdiepingen is de oorspronkelijke ruimtelijke indeling in drie zones grotendeels behouden. De kapconstructie uit 1598, een van de best bewaarde delen, vertegenwoordigt een hoge monumentale waarde.

Interieur: Elementen zoals het stergewelf in de toren, de renaissance-poorten en historische schouwen zijn cultuurhistorisch waardevol. De verbouwingen uit de jaren vijftig hebben nieuwe, architectonisch interessante onderdelen opgeleverd zoals het tegelwerk en het smeedijzeren traphek, die worden gewaardeerd binnen de context van de wederopbouwarchitectuur.

bouwadviesbureau Bouwwerk

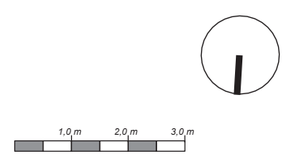
Souterrain

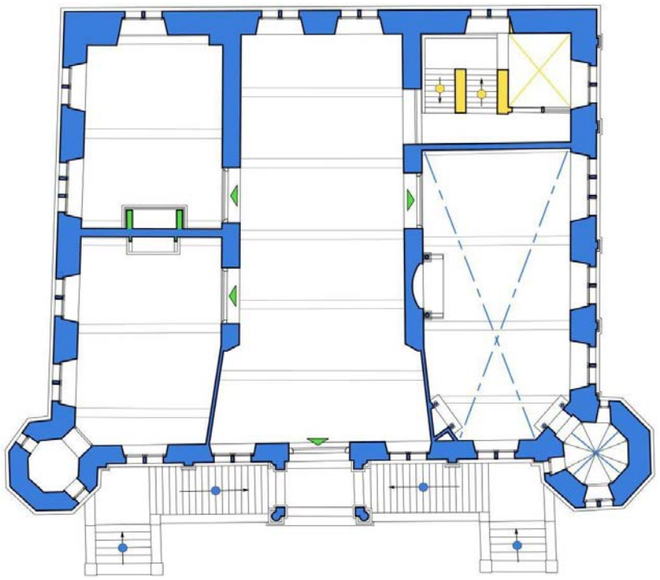

Parterre

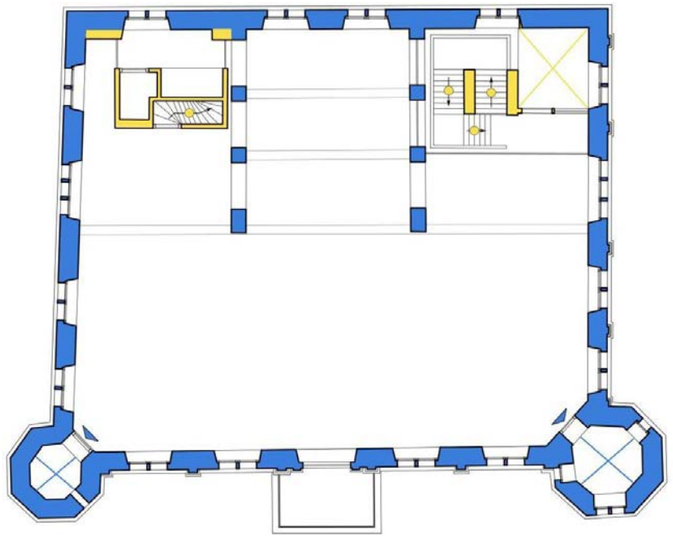
renvooi

- Categorie 1: hoge monumentale waarde (behoud noodzakelijk)
- Categorie 2: positieve monumentale waarde (behoud is wenselijk)
- Categorie 3: indifferente monumentale waarde

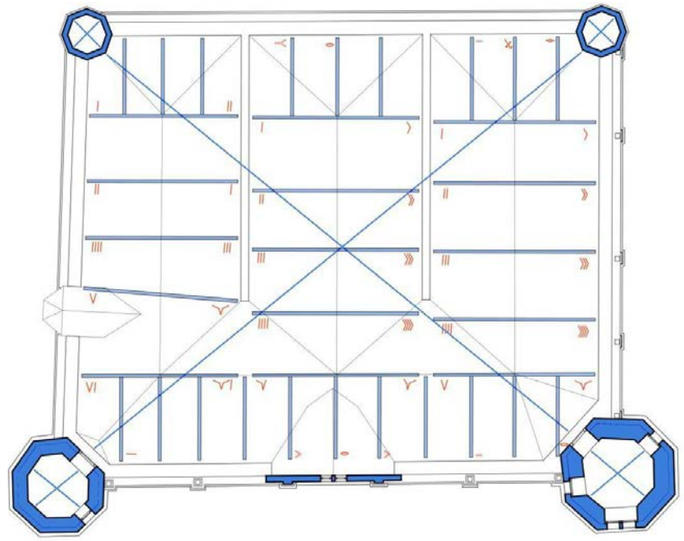

bel-etage

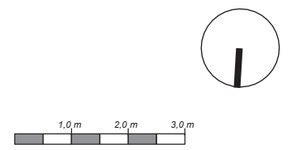
Verdieping

Zolder

renvooi

- Categorie 1: hoge monumentale waarde (behoud noodzakelijk)
- Categorie 2: positieve monumentale waarde (behoud is wenselijk)
- Categorie 3: indifferente monumentale waarde

Inventarisatie
Voor de inventarisatie van de bestaande situatie en het in kaart brengen van de gebreken binnen het stadhuis van Venlo zijn verschillende interviews en overlegmomenten georganiseerd. Tijdens deze bijeenkomsten zijn ervaringen, knelpunten en wensen vanuit verschillende gebruikersgroepen besproken.

Beperkte bezetting raadzaal
De raadzaal op de bovenste verdieping voldoet in de huidige staat niet aan de eisen die worden gesteld aan een veilig en representatief gebruik door een voltallige gemeenteraad, ondersteunende ambtenaren en publiek. Tijdens de gesprekken met gebruikers werd meermalen gewezen op de beperkte capaciteit van de raadzaal, die onder druk staat vanwege zowel ruimtelijke beperkingen als tekortkomingen op het gebied van veiligheid.

De ruimte beschikt over een beperkte vluchtcapaciteit, wat met name problematisch is bij calamiteiten. De enige aanwezige hoofdtrap fungeert tegelijkertijd als enige vluchtroute, terwijl deze als steil en slecht beloopbaar wordt ervaren.

Er zijn geen alternatieve vluchtmogelijkheden, wat vooral bij grotere groepen gebruikers (zoals bij raadsvergaderingen met publiek) leidt tot een verhoogd risico in geval van nood. Dit vormt een acuut knelpunt dat directe aandacht vereist vanuit het oogpunt van brandveiligheid en algemene bedrijfszekerheid. De technische installaties, zoals audiovisuele middelen en bekabeling, zijn verouderd en onpraktisch geplaatst, wat de toegang tot de vluchtpaden verder bemoeilijkt. Een bijkomend probleem is dat ondersteunende functies, zoals de toiletten en de pantry, zich achter in de zaal bevinden. Hierdoor ontstaat er ongewenst loopverkeer tijdens vergaderingen. De onlogische ligging van deze voorzieningen zorgt voor onrust tijdens vergaderingen.

Gebruikers gaven aan dat het gevoel van veiligheid bij grote bijeenkomsten – zoals raadsvergaderingen, commissievergaderingen of openbare debatten – niet vanzelfsprekend is. Dit is een reëel risico. Dit wordt mede veroorzaakt door een gebrek aan overzicht en duidelijke ontsnappingsroutes. Dat risico is vooral groot bij bijeenkomsten waar de emoties kunnen oplopen, zoals bij discussies over maatschappelijke kwesties.
Het verbeteren van deze situatie vraagt om een integrale aanpak waarbij de bouwkundige indeling, de installatietechniek en de gebruiksfunctie van de raadzaal worden herzien.

Een fundamentele vraag is of de raadzaal op deze plek in het gebouw moet blijven of dat verplaatsing naar een andere verdieping wenselijker is.
Deze afweging moet zorgvuldig gebeuren in samenhang met de overige ambities voor de representativiteit, functionaliteit en veiligheid van het bestuurscentrum.

Door de penant kan de voorzitter niet alle raadsleden zien.

De publieke tribune ligt verscholen en biedt beperkt zicht. Het publiek kan de vergadering alleen goed volgen via tv-schermen.

Functionele knelpunten
De functionele knelpunten binnen het stadhuis zijn divers van aard en manifesteren zich in vrijwel elke zone van het gebouw. Gebruikers hebben tijdens de sessies en interviews meerdere structurele beperkingen benoemd die niet alleen het dagelijks gebruik bemoeilijken, maar ook ten koste gaan van de beleving, effectiviteit en toegankelijkheid van de werk- en ontvangstfuncties in het gebouw.

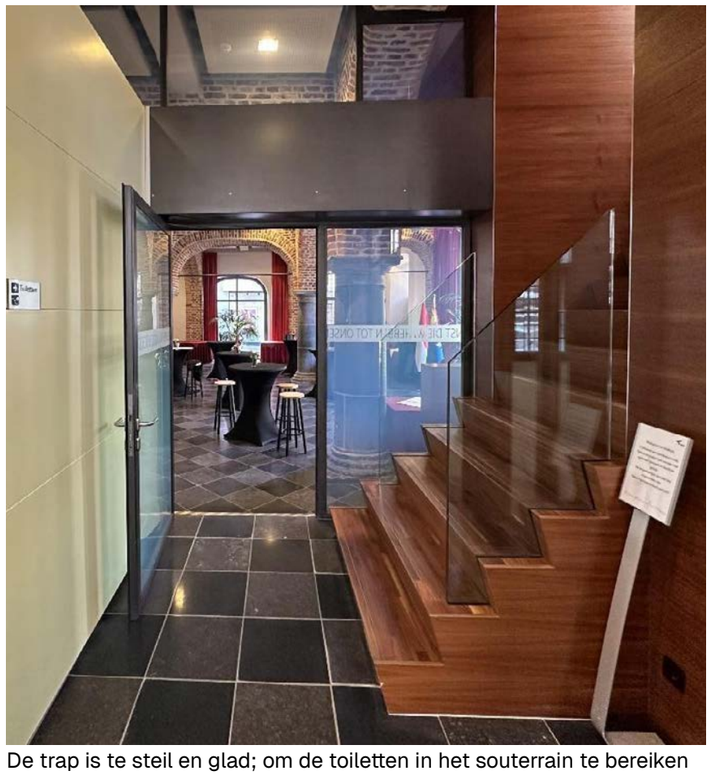
Een belangrijk functioneel probleem is de routing. Het gebouw is ontworpen in een historische context en beschikt daardoor over een complexe plattegrond zonder heldere looplijnen. Bezoekers verdwalen gemakkelijk of betreden onbedoeld besloten delen van het gebouw. De verticale verbinding tussen verdiepingen is eveneens problematisch: er is slechts één lift. Als die uitvalt, zijn de verdiepingen minder goed bereikbaar. De hoofdtrap is steil en fungeert ook nog eens als enige vluchtweg, wat voor zowel dagelijkse gebruikers als gasten leidt tot onveiligheidsgevoelens.

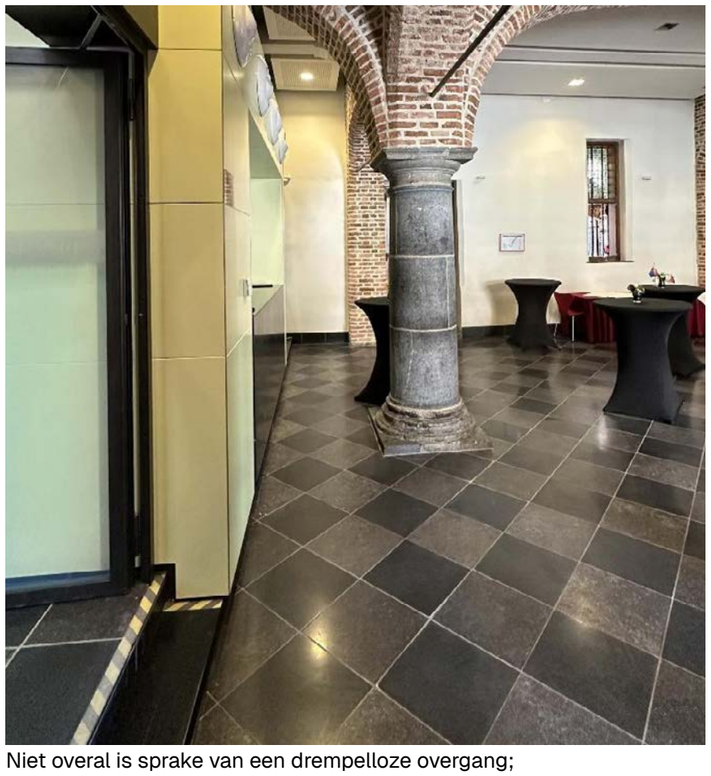
Ook binnen de afzonderlijke ruimtes komt de problematiek van routing en gebruiksfunctionaliteit tot uiting. Zo is de foyer op de begane grond voorzien van een ontvangstbalie op een onlogische locatie: deze bevindt zich aan een doodlopend hoekpunt, ver verwijderd van de natuurlijke looplijnen. Hierdoor heeft de medewerker achter de balie geen zicht op binnenkomende bezoekers en vormt dit in crisissituaties zelfs een risico, omdat de medewerker geen alternatieve vluchtweg heeft. In diverse vergaderruimtes en ceremoniële zalen is het meubilair te zwaar of te groot om flexibel te gebruiken, terwijl daar juist behoefte is aan een dynamische inrichting.

Problemen en ergonomische klachten
Wat betreft toegankelijkheid scoort het gebouw eveneens ondermaats. Personen met een mobiliteitsbeperking ondervinden serieuze obstakels: de steile trappen, afwezigheid van drempelloze overgangen, gebrekkige liften en een tekort aan aangepaste toiletten maken dat het gebouw niet voldoet aan de hedendaagse eisen van inclusiviteit. Voor bezoekers met kinderwagens, rollators of rolstoelen zijn zelfs de belangrijkste representatieve ruimten moeilijk bereikbaar. Ook de publieke tribune in de raadzaal is beperkt toegankelijk en biedt slecht zicht, wat ten koste gaat van participatie en beleving.

Gebruikers geven bovendien aan dat de ruimtes vaak kampen met comfortproblemen zoals slechte ventilatie, warmteaccumulatie in de zomer en gebrek aan zonwering. De de klimaatinstallaties[1] zijn verouderd en kunnen niet per ruimte worden geregeld, wat leidt tot ongemak bij bijeenkomsten. De verlichting wordt vaak als te fel of juist als onvoldoende ervaren en er is geen of nauwelijks mogelijkheden tot sfeerregulering.

1 - De klimaatinstallaties (LBK) op de zolder(s) zijn reeds vervangen. De locaties van onder meer de kanalen, het verticale transport en de roosters moeten nog worden bepaald.

De trap is te steil en glad; om de toiletten in het souterrain te bereiken moet men bovendien eerst door de parterre.

Niet overal is sprake van een drempelloze overgang; bovendien vormen de zware taatsdeuren een extra obstakel.

De indeling van ondersteunende functies speelt een rol in de functionele knelpunten. Toiletten, pantry's en opslagruimtes liggen vaak op onlogische plekken, soms alleen via de trap bereikbaar of ver verwijderd van de vergaderruimtes die ze moeten ondersteunen. Hierdoor ontstaat onnodig loopverkeer, wat de rust tijdens formele bijeenkomsten verstoort en voor medewerkers onpraktisch is.

Deze functionele beperkingen vragen om een integrale herinrichting waarbij niet alleen het interieur maar ook de indeling van het gebouw wordt aangepast aan de eisen van hedendaags bestuur, representatie en dienstverlening. Hierbij is het van belang om telkens de gebruikerservaring centraal te stellen en functionaliteit te combineren met esthetiek en veiligheid.

De toiletten voldoen functioneel, maar hebben een gedateerde en weinig uitnodigende uitstraling

Bezetting en gebruik

De tabel hieronder toont de huidige ruimtebezetting en het gebruik binnen het stadhuis van Venlo. Dit overzicht dient als uitgangspunt voor de beoordeling van de ruimtelijke efficiëntie en toekomstige aanpassingen.

Ruimte	gebruik	bezetting	frequentie
Souterrain			
Toiletten + expositie (hal)	verkeersruimte	20 pers.	algemeen gebruik
Parterre			
Ruimte 0.06 parterre	bijeenkomstfunctie	275 pers.	Festiviteiten meer dan 100 pers. ca. 10-12 x per jaar
Ruimte 0.06 parterre	bijeenkomstfunctie	45 pers.	Gebruik parterre minimaal 2 x per week Vaker tegelijk met raadzaal. Aantal gasten parterre dan gemiddeld 30 pers., Raadzaal gemiddeld 50 pers.
Bel-etage			
Ruimte 1.01 Burgerzaal	bijeenkomstfunctie	80 pers.	Gebruik tussen mei en september gemiddeld 1 x per week Aantal gasten gemiddeld 40-60 pers.
Ruimte 1.02 Burgermeesterkamer	bijeenkomstfunctie	12 pers.	Gemiddeld 1 x per week vaker tegelijk met B&W kamer of parterre Aantal gasten gemiddeld 2-4 pers.
Ruimte 1.03 Hertogkamer	bijeenkomstfunctie	40 pers.	minimaal 2 x per week, tussen mei en september gemiddeld 4 x per week Aantal gasten gemiddeld 30 pers., meestal solo gebruik, soms tegelijk gebruik met Raadzaal dan zitten er ca. 16 pers. in Hertogkamer en 60 pers. in Raadzaal)
Ruimte 1.04 B&W Kamer	bijeenkomstfunctie	12 pers.	gemiddeld 2 x per week of tegelijk met raadzaal of solo gebruik Aantal gasten gemiddeld 8-12 pers., Raadzaal 50-60 pers.
Verdieping			
Ruimte 2.02 Raadzaal	bijeenkomstfunctie	125 pers.	1 x per week meestal tegelijk met parterre. Aantal gasten gemiddeld 40- 80 pers.
Ruimte 2.03 Commissiekamer	bijeenkomstfunctie	36 pers.	-

Wens tot uitbreiding en vernieuwing van de raadzaal
Tijdens gebruikerssessies en interviews is nadrukkelijk de wens uitgesproken om de raadzaal van het stadhuis van Venlo te moderniseren en uit te breiden. De huidige opstelling is te krap, kolommen belemmeren de zichtlijnen en er is onvoldoende ruimte voor raadsleden, ambtelijke ondersteuning en publiek. Ook de groei van het aantal raadsleden bij een toenemend inwonertal vraagt om extra capaciteit.

Daarnaast sluit de uitstraling onvoldoende aan bij de bestuurlijke en ceremoniële betekenis van de zaal. Gebruikers ervaren de inrichting en materialen als verouderd en weinig representatief. Raadsvergaderingen, benoemingen en naturalisaties vragen om een omgeving die recht doet aan de identiteit van de gemeente en het monumentale karakter van het gebouw.

Een open en toegankelijke inrichting moet de betrokkenheid van burgers bij het bestuur versterken. Het hoogteverschil met de publieke tribune en de beperkte zichtlijnen staan dit nu in de weg. Het ontwerp moet zorgen voor goede zichtbaarheid en verstaanbaarheid van alle raadsleden, met voldoende ruimte voor publiek, media en ondersteuning. Aanvullend zijn een aangrenzende vergaderruimte voor fracties, een goed uitgeruste persruimte en een ontvangstlobby gewenst.

De vernieuwde raadzaal moet duurzaam en flexibel worden ingericht, zodat deze ook geschikt is voor ontvangsten, evenementen en stadsgesprekken. Dit vraagt om uitstekende akoestiek, betrouwbare AV-techniek en dimbare verlichting die sfeer creëert en geschikt is voor televisieopnamen.

De raadzaal kan op de huidige locatie worden aangepast of de raadzaal kan naar een andere plek in het gebouw worden verplaatst. Het functionele programma is daarbij leidend, in samenhang met de symbolische waarde van de raadzaal. Transparantie, publieke toegankelijkheid, bestuurlijke uitstraling en functionaliteit vormen de uitgangspunten.

Raadzaal Leiden. Referentie waarin moderne technieken en monumentale waarden hand in hand gaan. Foto: Roos Aldershoff.
Ontwerp: deMunnik-deJong architecten

Dit document is onder andere gebaseerd op de haalbaarheidsstudie van VB Erfgoed & Architectuur en aangepast voor de architectenselectie.

venlo